

СТАНОВИЩЕ

ОТ

Проф. д-р Теодора Йорданова Рупска, професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Счетоводство, контрол и анализ на стопанската дейност (управленско счетоводство)“, Университет за национално и световно стопанство, свидетелство за академична длъжност № 88/2024

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Счетоводство, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводна отчетност и анализ)“ на тема „Счетоводни аспекти на трансферното ценообразуване в съвременните условия“.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед №890 от 24.03.2026 г. на Заместник-ректора по научноизследователската дейност на УНСС.

Автор: Димитринка Кирилова Урумова-Лунин

Научен ръководител: доц. д-р Диана Петрова

1. Информация за дисертанта

Димитринка Кирилова Урумова-Лунин е родена на 09.01.1995 г. Завършила е Националната търговска гимназия гр. Пловдив, специалност „Счетоводство“ ОКС бакалавър в УНСС и магистратура „Счетоводство и анализ“ в Пловдивския университет.

Зачислен в докторантура на основание Заповед N 838/10.04.2020 г. докторантурата е трансформирана от редовна в задочна форма на обучение на основание Заповед N 1056/19.04.2022 от 17.03.2020 г. до 17.03.2025 г.

Работи като оперативен счетоводител и счетоводител в практиката от 2018 до момента.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представеният дисертационен труд е в обем от 249 страници. Допълнително има приложение в обем от 4 страници. В структурно отношение съдържа увод, три глави, заключение, библиография, списък на таблици, графики и фигури, приложение.

Темата на дисертационния труд е безспорно актуална и значима, като това е обосновано от докторантката.

Представеният дисертационен труд като структура напълно покрива изискванията на чл. 27(2) от ППЗРАСРБ.

Обектът, предметът целта, тезата, хипотезите и изследователските задачи са правилно формулирани в дисертационния труд.

Методологията за провеждане на изследването, избрана от докторанта съответства на поставената цел и произтичащите от нея задачи. Успешно са приложени методите историко-логически и системен подход, на интердисциплинарния подход, методите на

наблюдение, аналогия, анализ и синтез, индукция и дедукция, детайлизация, групировка, анкетно проучване, методите на емпиричен, сравнителен и статистически анализ.

Описани са ограничителните условия при разработването на проекта за дисертационен труд – изследвани са предприятия от нефинансовия сектор, прилагащи трансферно ценообразуване, емпиричното изследване е направено през периода 1 юли – 15 ноември 2024 г. на базата на анкетно проучване сред специалисти занимаващи се с трансферно ценообразуване, в това число сред финансово-счетоводни кадри, като участието е анонимно. Изследвана е нормативна уредба актуална към 01.02.2026 г.

Използвани са 121 литературни източници – в това число на български и английски език, което доказва компетентността на докторантката по проблематиката. Част от тях са хартиени, а друга – електронни. Изборът на литературните източници, направен от докторантката е подходящ.

Части от проекта за дисертационен труд са апробирани, като са представени във вид на доклади и статии, и са публикувани в издания в страната и чужбина.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Първа глава е със заглавие „Трансферното ценообразуване и информационното му осигуряване в условията на глобализация – роля, значение, специфични характеристики и глобални регулаторни тенденции“. Тя е с теоретичен характер. В главата се представят основни положения относно трудовата теория за стойността, теорията за пределната полезност, маргиналната теория, по отношение на цените. Споменават се и други теории за стойността – теорията за пазарната и равновесната цена, теорията на Кейнс, изследванията на М. Фридман, Р. Лукас, имащи отношение към категорията „цена“. Обръща се внимание на ценовата политика и нейното разработване в предприятието.

Изследва се същността, значението, специфичните характеристики и целите на трансферното ценообразуване в съвременните условия на глобализация. Направен е анализ на определенията за трансферно ценообразуване на глобално и регионално ниво. Представени са основната цел и ключовите задачи чрез приложението на политиката на трансферното ценообразуване в многонационалните компании, както и най-съществените фактори на международната обкръжаваща среда влияещи върху избора на конкретна стратегия за международно трансферно ценообразуване. Изследва се счетоводно-информационното осигуряване на трансферното ценообразуване на предприятията. Докторантката е изследвала творчеството на преподаватели работили и работещи към момента в катедра „Счетоводство и анализ“, което е похвално. Направен е и опит да се изследват не само аспектите на финансовата счетоводна информация, но и на управленската, както и тази за данъчни цели, относно трансферното ценообразуване. Направено е вярното заключение, че прилаганите трансферни цени в многонационалните компании оказват огромно влияние върху финансовите резултати и финансовото състояние както на отделните подразделения, така и на компанията като цяло. Установен е и проблем във връзка с формиране на ефективна система от показатели за оценяване и анализ на дейността на всяко отделно подразделение.

Изследвани са глобалните регулаторни тенденции във връзка с трансферното ценообразуване и се обосновава необходимостта от единни, международно признати изисквания към създаваната информация за трансферните цени на глобално ниво. Препоръчва се да се прилага на стандартизиран тристепенен модел на документация, за да се осигури необходимата информация и на данъчните органи.

Анализира се ретроспективно развитието на процесите на установяване на единни изисквания към информацията за трансферно ценообразуване в Европейския съюз. Изследването обхваща над 20 годишен период, като започва от 2002 г. Налага се изводът, че процесите на установяване на единни изисквания към информацията за трансферното

ценообразуване утвърждават ЕС като водещ фактор в международните усилия за въвеждане на единни изисквания. Главата завършва с изводи и заключения.

От изложението в главата може да се заключи, че Димитринка Кирилова Урумова-Лунин има добра общоикономическа подготовка.

Във втора глава се изследват съвременните счетоводно-информационни проблеми на трансферното ценообразуване на предприятията в България и се предлагат подходи за тяхното решаване.

Подлагат се на критичен анализ регулаторните норми в областта на трансферното ценообразуване в Република България. Разглежда се и Наръчника на НАП по трансферно ценообразуване. Димитринка Кирилова Урумова-Лунин прави извода, че регулаторните изисквания създават проблеми на предприятията, които прилагат трансферни цени. Предлага да се разработят по-ясни и еднозначни нормативни изисквания, които да улеснят практическото им прилагане от предприятията, които прилагат трансферно ценообразуване. Докторантката предлага да се въведат и прилагат в България единни за ЕС стандартни образци за документиране при трансферно ценообразуване. Така се осигурява възможност за прилагане на стандартен модел за представяне на информацията за трансферното ценообразуване за данъчни цели, като ползите от това предложение се очаква да са значими. Разгледани са предимствата от прилагане в България на единни за ЕС изисквания в областта на трансферното ценообразуване за предприятията и за данъчните органи. Докторантката прави изводът, че единните стандартизирани подходи при трансферното ценообразуване могат да осигурят благоприятна регулаторна и бизнес-среда, както на предприятията, така и на данъчните органи. Докторантката е представила методите на трансферно ценообразуване. Представено е как се осъществява оповестяването на информация за сделки със свързани лица. Направен е критичен анализ на постановки на МСС 24 Оповестяване на свързани лица и на постановки от НСС 24 Оповестяване на свързани лица. Отбелязано е, че предприятията, които прилагат трансферни цени са задължени да спазват общоприетите изисквания и задължителните правила, наложени от регулаторните органи в държавите, в които работят. Това е от особена важност, защото сделките със свързани лица трябва да са известни на потребителите на информация от финансовите отчети. Димитринка Кирилова Урумова-Лунин представя подходи за внасяне на подобрения в счетоводно-информационното осигуряване на предприятията. Очертани са основните направления за подобрения според докторанта, като се акцентира на възможностите, които предоставят съвременните технологии. Глава втора завършва с изводи и заключения.

В глава трета на дисертационния труд Димитринка Кирилова Урумова-Лунин представя резултатите от своето емпирично изследване по темата, анализира получените резултати и дава насоки за усъвършенстване на счетоводно-информационното осигуряване на трансферното ценообразуване. Емпиричното изследване е направено посредством анкета, съдържаща 20 затворени въпроса, с възможност за избор на само един или няколко отговора. Въпросите са формулирани правилно и кореспондират с темата на дисертационния труд, поставената основна цел и задачи. Анкетата е представена в приложение 1. Анализираните са отговорите на 179 респондента, които са се отзовали. Проучването е осъществено през периода 1.07 – 15.11 2024 г. Всички респонденти работят в практиката, като в състава им преобладават финансово-счетоводните специалисти със стаж над 15 години. Анкетата съдържа две части – идентификационна и съдържателна. Димитринка Кирилова Урумова-Лунин анализира подробно отговорите на всеки един въпрос от анкетата, като в следствие на анализа формулира изводи. Резултатите са систематизирани в таблици, разработени от докторантката. Представени са и графики, които онагледяват получените резултати. Глава трета завършва с изводи и заключения.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Докторантката открила 4 приноса, които са дефинирани като такива с научно-приложен характер. По-конкретно става дума за:

1. Направено е концептуално разграничение между трансферното ценообразуване като счетоводен и управленски инструмент и трансферното ценообразуване като обект на данъчно-регулаторен контрол, и са изведени насоки за оптимизиране на счетоводно-информационното му осигуряване.

2. Систематизирани са глобалните регулаторни тенденции в областта на трансферното ценообразуване, целите при прилагането му от предприятията и свързаните с тях изисквания към неговото счетоводно-информационно осигуряване в съвременните условия.

3. Идентифицирани са ключови проблемни области при създаването и оповестяването на счетоводна информация за трансферното ценообразуване на предприятията в България, произтичащи от несъответствия между регулаторни и счетоводни изисквания, и са предложени подходи за решаване на проблемите и за внасяне на подобрения в счетоводно-информационното осигуряване.

4. Изведени са характеристики на прилагания в дейността на предприятията в България модел на счетоводно-информационно осигуряване на трансферното ценообразуване, подчинен основно на регулаторни и данъчни изисквания, а не на управленски и отчетни потребности, и са предложени насоки за усъвършенстване на практиката на основата на резултатите от емпиричното изследване.

Приемам представените приноси.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката Димитринка Кирилова Урумова-Лунин е представила списък със седем самостоятелни публикации по темата на дисертационния труд. Една част от тях са публикувани в периодични издания включени в референтния списък на НАЦИД, а други са публикувани в сборници от доклади от научни конференции. Публикациите отразяват отделни етапи на научното изследване и формулирани изводи от него. Считам, че направените публикации по дисертационния труд в достатъчна степен отразяват изследователската работа на докторанта и осигуряват в достатъчна степен възможността за разпространение на получените авторски резултати от научното изследване.

6. Оценка на автореферата

Представеният автореферат като обем и съдържание съответства на приетите изисквания, като в пълна степен отразява целта, обекта, предмета и изследователските задачи. Подходящо е представена осъществената изследователска работа от докторантката Димитринка Кирилова Урумова-Лунин. Показани са основните аспекти на изследването, в логическа последователност. Представени са основните приноси постигнати в дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Тъй като бях рецензент на докторантката Димитринка Кирилова Урумова-Лунин при обсъждането на дисертационния труд на заседание на катедрения съвет на катедра „Счетоводство и анализ“ аз отправих своите бележки и препоръки в представената рецензия. Те изцяло бяха приети и към момента на написване на настоящото становище нямам критични бележки, препоръки и въпроси.

8. Заключение

Представеният дисертационният труд показва, че авторът притежава задълбочени теоретични знания по научната специалност “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност”, професионално направление 3.8 “Икономика” и има способностите, необходими да провежда самостоятелно научни изследвания съгласно изискванията на чл. 27 ал. 1 от ППЗРАСРБ и чл. 92, ал. 1, т. 2, буква „а“ от ПУД на УНСС.

На основа на гореизложеното, оценявам изцяло положително дисертационния труд със заглавие „Счетоводни аспекти на трансферното ценообразуване в съвременните условия“. Предлагам на уважаемите членове на Научното жури да вземат решение за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на докторантката Димитринка Кирилова Урумова-Лунин професионално направление 3.8 Икономика, научна специалност „Счетоводство, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводна отчетност и анализ)“.

Подпис:

/проф. д-р Т. Рупска/

София,

15.04.2026 г.

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

OPINION

by

Prof. Teodora Yordanova Roupska, Ph. D., Professional Field 3.8 “Economics”, Scientific Specialisation “Accounting, Control and Analysis of Economic Activity (Management Accounting)”, University of National and World Economy, Certificate of Academic Position No. 88/2024

Subject: Dissertation submitted for the award of the educational and scientific degree of *Doctor* in Professional Field 3.8 Economics, Scientific Specialisation “Accounting, Control and Analysis of Economic Activity (Accounting and Analysis)”, entitled “*Accounting Aspects of Transfer Pricing in Contemporary Conditions*”.

Grounds for issuing the opinion: Participation as a member of the scientific jury for the defence of the dissertation, in accordance with Order No. 890 of 24 March 2026 issued by the Vice-Rector for Research at the University of National and World Economy.

Author: *Dimitrinka Kirilova Urumova-Lunin*

Academic Supervisor: *Assoc. Prof. Diana Petrova, Ph.D.*

1. Information about the Doctoral Candidate

Dimitrinka Kirilova Urumova-Lunin was born on 9 January 1995. She graduated from the National Commercial High School in Plovdiv. She holds a bachelor’s degree from the University of National and World Economy, specialising in accounting, and a master’s degree in accounting and analysis from Plovdiv University.

She was enrolled in doctoral studies by virtue of Order No. 838/10 April 2020. The doctoral programme was subsequently transformed from a full-time to part-time form of study pursuant to Order No. 1056/19 April 2022, covering the period from 17 March 2020 to 17 March 2025.

From 2018 to the present, she has been employed in practice as an operational accountant and accountant.

2. General Characteristics of the Submitted Dissertation

The submitted dissertation comprises 249 pages, with an additional appendix of 4 pages. Structurally, it includes an introduction, three chapters, a conclusion, a bibliography, a list of tables, graphs, figures, and an appendix.

The topic of the dissertation is undoubtedly topical and significant, and the doctoral candidate has duly justified it.

In terms of structure, the dissertation fully complies with the requirements of Article 27(2) of the Regulations for the Implementation of the Act on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria.

The object, subject, aim, thesis, hypotheses, and research tasks are correctly formulated in the dissertation.

The research methodology selected by the doctoral candidate corresponds to the stated aim and the tasks derived therefrom. The study successfully applies the historical-logical and systemic approaches, as well as an interdisciplinary approach, together with the methods of observation, analogy, analysis and synthesis, induction and deduction, detailing, grouping, survey research, and empirical, comparative, and statistical analysis.

The limitations of the dissertation research are clearly outlined: the study focuses on non-financial sector enterprises applying transfer pricing; the empirical research was conducted in the period from 1 July to 15 November 2024, based on a survey among specialists engaged in transfer pricing, including financial and accounting professionals, with anonymous participation. The regulatory framework examined is current as of 1 February 2026.

A total of 121 literature sources have been utilised, including both Bulgarian and English-language publications, demonstrating the doctoral candidate's competence in the field. These sources include both printed and electronic materials. The selection of literature is appropriate.

Parts of the dissertation have been tested and validated through conference papers and articles, which have been published in academic editions both in Bulgaria and abroad.

3. Evaluation of the Scientific and Applied Research Results

Chapter One is entitled *“Transfer Pricing and Its Information Provision in the Context of Globalisation – Role, Significance, Specific Characteristics and Global Regulatory Trends”*. It is of a theoretical nature. The chapter presents fundamental concepts relating to the labour theory of value, the theory of marginal utility, and marginalist theory with respect to pricing. Other theories of value are also discussed, including the theory of market and equilibrium price, Keynesian theory, and the contributions of M. Friedman and R. Lucas, insofar as they relate to the category of “price”. Attention is also paid to pricing policy and its development within the enterprise.

The essence, significance, specific characteristics, and objectives of transfer pricing in contemporary conditions of globalisation are examined. An analysis of definitions of transfer pricing at both global and regional levels is provided. The principal objective and key tasks associated with the implementation of transfer pricing policy in multinational companies are outlined, along with the most significant factors in the international business environment that influence the choice of a specific transfer pricing strategy.

The accounting information provision of transfer pricing within enterprises is also explored. The doctoral candidate has examined the scholarly contributions of past and present lecturers from the Department of Accounting and Analysis, which is commendable. An attempt has been made to investigate not only the aspects of financial accounting information, but also managerial accounting and tax-related information in the context of transfer pricing.

The correct conclusion is reached that transfer prices applied in multinational companies exert a substantial influence on the financial performance and financial position of both individual divisions and the company as a whole. A problem is also identified in relation to the establishment of an effective system of indicators for evaluating and analysing the performance of individual divisions.

Global regulatory trends in transfer pricing are examined, and the necessity for unified, internationally recognised requirements regarding transfer pricing information at a global level is substantiated. The adoption of a standardised three-tier documentation model is recommended to provide the necessary information to tax authorities.

A retrospective analysis of the development of processes aimed at establishing unified requirements for transfer pricing information within the European Union is conducted. The study covers a period of over 20 years, beginning in 2002. It is concluded that these processes position the EU as a leading factor in international efforts to introduce unified requirements. The chapter concludes with findings and summaries.

From the exposition in this chapter, it can be concluded that Dimitrinka Kirilova Urumova-Lunin possesses a solid general economic background.

Chapter Two examines the contemporary accounting and informational challenges of transfer pricing in enterprises in Bulgaria and proposes approaches for their resolution. A critical analysis is conducted of the regulatory framework governing transfer pricing in the Republic of Bulgaria. The National Revenue Agency's Transfer Pricing Manual is also reviewed. Dimitrinka Kirilova Urumova-Lunin concludes that the regulatory requirements create difficulties for enterprises applying transfer pricing. She proposes the development of clearer and more unambiguous regulatory provisions to facilitate their practical implementation. The doctoral candidate further proposes the introduction and application in Bulgaria of standardised EU-wide documentation templates for transfer pricing. This would enable the implementation of a standard model for presenting transfer pricing information for tax purposes, with the expected benefits of this proposal being significant. The doctoral candidate concludes that standardised approaches to transfer pricing could ensure a more favourable regulatory and business environment for both enterprises and tax administrations.

The doctoral candidate presents the methods of transfer pricing and discusses the disclosure of information on related-party transactions. A critical analysis is undertaken of the provisions of IAS 24 *Related Party Disclosures* and the corresponding National Accounting Standard 24. It is noted that enterprises applying transfer pricing are required to comply with generally accepted requirements and mandatory rules imposed by regulatory authorities in the jurisdictions in which they operate. This is of particular importance, as transactions with related parties must be disclosed to users of financial statements.

Dimitrinka Kirilova Urumova-Lunin proposes approaches for improving the accounting information provision of enterprises. The main directions for improvement are outlined, with emphasis placed on the opportunities offered by modern technologies.

Chapter Two concludes with findings and summaries.

In Chapter Three of the dissertation, Dimitrinka Kirilova Urumova-Lunin presents the results of her empirical research on the topic, analyses the findings obtained, and guides for improving the accounting information provision of transfer pricing. The empirical study was conducted using a questionnaire comprising 20 closed-ended questions, allowing respondents to select one or more answers. The questions are appropriately formulated and correspond to the topic of the dissertation, as well as to its main objective and research tasks. The questionnaire is included in Appendix 1. Responses from 179 participants were analysed. The study was conducted during the period 1 July to 15 November 2024. All respondents are practitioners, with the majority being financial and accounting specialists with more than 15 years of professional experience. The questionnaire consists of two parts: identification and substantive sections. Dimitrinka Kirilova Urumova-Lunin provides a detailed analysis of the responses to each question and formulates conclusions based on this analysis. The results are systematised in tables developed by the doctoral candidate and are further illustrated through graphical representations. Chapter Three concludes with findings and summaries.

4. Evaluation of the Scientific and Applied Contributions

The doctoral candidate has identified four contributions, defined as having a scientific and applied character. More specifically, these are as follows:

1. A conceptual distinction has been made between transfer pricing as an accounting and managerial tool and transfer pricing as an object of tax and regulatory control, and guidelines have been formulated for optimising its accounting information provision.
2. Global regulatory trends in the field of transfer pricing have been systematised, together with the objectives of its application by enterprises and the related requirements for its accounting information provision under contemporary conditions.
3. Key problem areas in the creation and disclosure of accounting information on transfer pricing in enterprises in Bulgaria have been identified, arising from inconsistencies between regulatory and accounting requirements. Approaches have been proposed for addressing these issues and improving the provision of accounting information.
4. The characteristics of the model of accounting information provision for transfer pricing applied in Bulgarian enterprises have been identified, demonstrating that it is primarily driven by regulatory and tax requirements rather than managerial and reporting needs. Based on the results of the empirical study, guidelines for improving practice have been proposed.

I accept the contributions presented.

5. Evaluation of the Publications Related to the Dissertation

The doctoral candidate, Dimitrinka Kirilova Urumova-Lunin, has presented a list of seven single-authored publications related to the topic of the dissertation. Some of these have been published in periodicals included in the reference list of the National Centre for Information and Documentation, while others have been published in conference proceedings. The publications reflect individual stages of the research process and the conclusions drawn from it. In my opinion, the publications adequately represent the doctoral candidate's research work and provide sufficient dissemination of the original scientific results achieved.

6. Evaluation of the Abstract

The submitted abstract complies in both volume and content with the accepted requirements and fully reflects the aim, object, subject, and research tasks of the dissertation. The research work carried out by the doctoral candidate, Dimitrinka Kirilova Urumova-Lunin, is appropriately presented. The main aspects of the study are outlined in a logical sequence, and the principal contributions achieved in the dissertation are clearly stated.

7. Critical Remarks, Recommendations, and Questions

As I previously acted as a reviewer of the doctoral candidate, Dimitrinka Kirilova Urumova-Lunin, during the discussion of the dissertation at a meeting of the Departmental Council of the Department of Accounting and Analysis, I had already provided my comments and recommendations in the submitted review. These were fully accepted. At the time of preparing the present opinion, I have no further critical remarks, recommendations, or questions.

8. Conclusion

The submitted dissertation demonstrates that the author possesses in-depth theoretical knowledge in the scientific specialisation "Accounting Reporting, Control and Analysis of Economic Activity" within Professional Field 3.8 "Economics", and has the capabilities

required to conduct independent scientific research in accordance with the requirements of Article 27(1) of the Regulations for the Implementation of the Act on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria and Article 92(1), item 2(a) of the Internal Regulations of the University of National and World Economy.

Based on the above, I give a wholly positive evaluation of the dissertation entitled “Accounting Aspects of Transfer Pricing in Contemporary Conditions”. I propose that the esteemed members of the Scientific Jury adopt a decision to award the educational and scientific degree “Doctor” to the doctoral candidate, Dimitrinka Kirilova Urumova-Lunin, in Professional Field 3.8 Economics, Scientific Specialisation “Accounting, Control and Analysis of Economic Activity (Accounting and Analysis)”.

Signature:
/Prof. T. Roupska, Ph. D./

Sofia,
15 April 2026